

Brane Mozetič

Nove banalije

* * *

Kako se je vse skupaj obrnilo. Ko sem prevajal Geneta, mi je bil njegov svet eksotičen, zanimiv, a gotovo oddaljen med stavki in besedami. Potem je počasi prihajal bliže. Začelo se je povsem nedolžno, z alkoholiki, ekshibicionisti, prikritimi pedri. Za njimi so stopali samomorilci, penasti epileptiki, ki so se mi pred nogami metali na tla. Obsedenci, ki so me klicali po telefonu in sopli v slušalko. Depresivci, ki so si zvijali prste, ali se z žiletko rezali po telesu. Shizofreniki, ki so me obtožili, da sem tajni agent in član svetovne zarote. Čisto počasi, z milim pogledom, so pristopali zaporniki. Niti približno niso bili podobni onim iz knjige. Tu so bili drogeraši, v vsakem kotu so puščali igle. Ali vojaki, ki so v resnici streljali ljudi. Morilci, ki so do smrti potolkli svoje matere ali iz ljubosumja davili ljubice. Ves svet okoli mene se je spreminjal v skupek nevarnih ljudi. Gledali so me s prezirom, ker sem izstopal iz njihovega povprečja. Lahko bi jih gledal kot angele, a je bilo nemogoče. Ničesar lepega ni bilo na njih, ali v njihovih dejanjih. Grmadili so se okoli mene, me vlekli k sebi, kot da ne bi razumeli, da iščem drugačen znoj, drugačno kri.

* * *

Mesto, ki se zgrinja ob morju, s svojimi visokimi pročelji. Gosposko. Morda zastalo v času in ki ne mara mojega jezika. Splašeno pogleduje. Sem je stara mama hodila pospravljat sobe, morda likat perilo. Dame s sončniki

ob pristanišču. Dokler ni imela vsega dovolj in je pobegnila na vzhod. Jaz pa tu prebiram pesmi in potem globlje v celino, v drugem mestu, nad njim, na griču, v gradu, v katerega so fašisti zaprli mojega strica. Kako odzvanja jezik tu, med stoletnimi zidovi? Nikoli ga nisem videl, ker se je izpuščen podal v gozd in kmalu padel. Ali je vse to bilo res, ali pa le zgodba, ki so mi jo pripovedovali? Zatlačili so mi jo nekam pod kožo in sedaj, pred tem občinstvom, kuka ven. Morda opreza, če ne sedijo v dvorani bivši morilci, ali vsaj njihovi sinovi. Kaj je na teh obrazih, kako hitro se človek spreobrne iz ene v drugo podobo, kako dolgo je treba vleči spomine in čemu vse to služi? Niso ta mesta zame, nekaj prihuljenega je v njih. So kot prikrajšani ljudje, ki postanejo hudobni. V nočeh kradejo otroke in jih mečejo v apnene jame. Take, kot je bila na dvorišču, kdove zakaj, pokrita, a dovolj slabo, da je lahko služila za izgovor. Če sem pogrešal kakega mačka, so rekli, da je padel vanjo.

* * *

Sedi pri oknu in gleda ven. Koliko avtomobilov, maje z glavo. Potem vzame kos kruha in majhne koščke spušča v kavo, da se napijejo. Stara mama noče več iz hiše. Preveč je hrupa zunaj. Ti ne veš, s kakšnim veseljem sem šla v trgovino. In ko sem bila še majhna, mi je možakar za pultom včasih dal kak bonbon. Na par kvadratih si našel vse, kar si potreboval. Bilo je eno olje, morda dve vrsti mila. Zdaj pa je prava mora stopati med policami, s samim oljem, s samimi mili, sto let ne prideš ven. Z žlico lovi kruh po kavi in me pogleda. Ti pa pišeš pesmi, praviš. Ja, no, enkrat sem sanjala, da boš šel čez ocean. Gledam v prt, v njene roke, kot da ni prav ... Vsako rano mi je polivala s tisto pekočo hermeliko v šnopsu. Če pa je bila večja, je nabrala trpotec, ali morda tudi lapuh, mi z njim prekrila rano ter obvezala. Sok je prehajal v kri in

celil rano. Tudi po več dni, da je bilo treba menjati trpotec. Dokler nisem začel pisati. Če pa sem kašljal, mi je dala piti sirup iz smrekovih vršičkov, ki so se celo poletje s sladkorjem cmarili na soncu. Velike kozarce je vse ljube dni prenašala, kakor se je obračalo sonce. Veliki pesniki mi niso nikoli povedali, ali bo vojna, ali bo suša, vse preveč so modrovali. Ali pa so se prilizovali onim zgoraj. Če nimaš nič za povedat, bodi tiho, mi je rekla. Ampak kako boš potem preživel? Tik pod oknom se je ustavil avto in nekdo nabija glasbo, da gre skozi ušesa. Toda ona ne sliši. Mogoče tudi mene ne sliši. Mojega molčanja. Ja, hrup preganja praznino. Našo. Potem zapre oči, kot da je odšla nekam daleč. Lahko samo vstanem in grem. In če se mi pero ustavi, si roke ovijem s trpotcem, srkam sok. Cele mesece me je videti, kako se s povito desnico po travnikih sklanjam, trgam ozke liste in nočem z nikomer govoriti. Nikoli jih ni dovolj.

* * *

Moji slikarski poskusi niso obrodili sadov. Verjetno sem mislil, da je dovolj, če namečem nekaj barv na papir in besno s čopičem pacam po njih. A človeka ne znam narisati. Nobene figure. Slikarji pa so kar naprej prihajali, z rolami pod roko, z umazanimi prsti. Že moja mama se je dobivala s slikarjem. Ali sem se jaz dobival s slikarji? Čepel sem v galerijah in z mene so kapljale barve. Pa to je fantastično, je rekel, se mi vrgel pod noge in s prsti ustvarjal sliko po galerijskih tleh. V moji sobi se je gol vzpenjal po stenah in z ogljem črtal skrivenčene podobe, čudne nasmehi, dokler ga ni zgrabil krč, prijel je steklenico viskija in lokal, lokal. Opotekal se je med stojali,

trgal platna, me lovil in stegoval svoje roke. Še dobro, da sem ga odrinil, da je padel in sem lahko zajel zrak. A vsako stvar je znal izkoristiti. Ob padcu je prevrnil barve na pripravljeno platno in pustil svoje odtise. Ko je prišel k sebi, je platno napel, se podpisal in naslovil: Spopad s poezijo. Drugi je bil še večji čudak. Valjal me je po svoji veliki postelji, teklo je z naju, ko je hotel poskusiti vse. Celo poletje sva se združevala, vpijala sladoled in spermo, si puščala kri. Na jesen pa me je popeljal v galerijo na odprtje svoje razstave. Nad vrati je bil velik naslov: Moj fant hoče vedno. Notri pa polno ljudi, ki so buljili vame. Za njimi, po stenah, so visele velike bele plahte z različnimi madeži, vzorci. Šlo je za vse tiste rjuhe, ki sva jih s svojim seksom pacala skozi celo poletje. Res, s slikarstvom nisem imel sreče.